

Ali Kuşçu hakkındaki iki bildiri ise şunlardır: Ali Kuşçu'nun varlık felsefesi (Düccane Cündioğlu); Kaynakları ve etkileri açısından Ali Kuşçu'nun sayı tanıtımı (İhsan Fazlıoğlu).

Ali Kuşçu ve Salih Zeki Sempozyumu Açış Konuşması

İstanbul Üniversitesi'nin Sayın Vekil Rektörü,
Sayın Rektörler, Sayın Rektör Yardımcıları, Sayın Dekanlar,
Sayın Öğretim Üyeleri, Araştırma Görevlileri Arkadaşlarım, Sevgili Öğrenciler, Değerli Konuklar,

Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nın kuruluşunun yirminci yılını kutlamak için düzenlediğimiz bu etkinlikte sizleri aramızda görmekten onur duyuyoruz. Sizlere, Bilim Tarihi Anabilim Dalı adına hoş geldiniz demek ve toplantımıza katıldığımız için teşekkürlerimizi sunmak istiyorum. Yirminci kuruluş yılımızı, matematik ve astronomi tarihimizin iki seçkin siması: Ali Kuşçu'nun ölümünün 530uncu ve Salih Zeki'nin 140ıncı doğum yıldönümü ile birlikte kutlamak, güzel bir tesadüf olmuştur. Bu bakımdan, ayrıca mutluluk duymaktayız.

Konuşmama, bu sempozyumun açılışını yapmayı kabul ederek bizi onurlandıran İstanbul Üniversitesi Vekil Rektörü Prof. Dr. Tankut Centel'e teşekkür ederek başlamak istiyorum. Fakültemizin vekil dekanı Prof. Dr. Güler Çelgin ve Felsefe Bölümü Başkanı Prof. Dr. Şafak Ural da açılış törenine birer konuşma ile katılacaklardır. Kendilerine ayrıca müteşekkirim.

Anabilim Dalı olarak, özellikle teşekkürlerimizi ifade etmek istediğimiz kişiler var. Bunlardan biri, Prof. Dr. Erdal İnönü'dür. Kendisi, geçmiş yıllarda başladığı bilim tarihi araştırmalarını günümüzde de sürdürdüğü gibi, Sabancı Üniversitesi'nde bilim tarihi dersleri vermektedir. Yoğun programından vakit ayırarak, anabilim dalımızı ara sıra ziyarete gelmesi bizi çok mutlu etmektedir. Verdiği konferanslardan ve zevkli sohbetlerinden, özellikle Cumhuriyet dönemi bilim tarihimiz hakkında çok şey öğrenmekteyiz. Bu sempozyumun da açılış konferansını vermeyi kabul ettiği ve sempozyuma maddi ve manevi desteğini esirgemediği için anabilim dalımız ve şahsım adına kendisine teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Teşekkür etmek istediğim ikinci kişi, toplantımıza uluslararası boyutu getiren, Oklahoma Üniversitesi profesörlerinden Dr. Jamil Ragep'tir. Berlin'deki Max Planck Üniversitesi'nde misafir araştırmacı olarak bulunduğu bu günlerde ve yoğun seyahat programı içinde sempozyuma katılmayı kabul etmiştir. Yarın bize, son günlerde çalışmakta olduğu konuda bir konferans verecek ve Ali Kuşçu'nun Kopernik üzerindeki muhtemel etkisini açıklayacaktır.

Şükran borçlu olduğumuz bir diğer özel kişi, jeoloji profesörü Dr. Cazibe Sayar'dır. Kendileri, Salih Zeki Bey'in oğlu Prof. Dr. Malik Sayar'ın eşi, Salih Zeki Bey'in gelinidir. Prof. Cazibe Sayar ile, bu toplantının hazırlık çalışmaları sırasında, tanıştım. O günlerde, Salih Zeki hakkında yayımlanmamış malzeme aramaktaydım. Sayın Cazibe Hoca, eşi Malik Sayar'ın Salih Zeki Bey hakkında topladığı ve büyük çoğunluğu gazete kupürlerinden olan malzemeyi bizden esirgemedi. Anabilim dalı olarak, bu malzemeyi değerlendirmeye başladık. Sempozyumun bildiri kitabında, bu bilgileri de sunmayı ümit ediyoruz. Prof. Cazibe Sayar'a, gerek elindeki malzemeyi bizimle paylaştığı, gerekse bugün toplantımızı onurlandırdığı için içten teşekkürlerimi sunarım.

Bugün aramızda, Salih Zeki'nin ailesinin bir başka ferdi de bulunmaktadır. Salih Zeki Bey'in ilk torunu, jeoloji profesörü Malik Sayar'ın oğlu Dr. Ing. Kaya Sayar Hanover'den ve Sayın Ömer Sayar Ankara'dan bu toplantı için İstanbul'a gelmişlerdir. Kendilerini ve Salih Zeki Bey'in ailesinin aramızda bulunan diğer fertlerini saygı ile selamlıyorum.

Teşekkür etmek istediğim bir başka kişi Dr. Şeref Etker'dir. Sempozyum programının oluşması sırasında fikirlerini benimle paylaştığı, karşılaştığım sorunlara pratik çözümler önerdiği için kendisine teşekkür borçluyum.

Size yirminci kuruluş yılını kutladığımız Bilim Tarihi Anabilim Dalı ve çalışmaları hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum:

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı, Prof. Dr. E. İhsanoğlu'nun girişimleriyle ve YÖK'ün onayı ile 1984 yılında, Felsefe Bölümü içinde kurulmuştur. Burada, anabilim dalımızın son yirmi yıl içinde gerçekleştirdiği araştırma ve eğitim faaliyetlerini, düzenlediği ulusal ve uluslararası toplantıları uzun uzadıya anlatmayacağım. Bugüne kadar yayınladığımız raporlarda, bu çalışmalar hakkında etraflı bilgi bulunmaktadır. Bugünlerde yayımlanmış olan ve "İstanbul Üniversitesi'nde Bilim Tarihi'nin Kurumsallaşması: Araştırmalar ve Eğitim Programları (1984-2004)" başlıklı makalemizde de 2004 yılına kadar olan etkinlikler tanıtılmıştır. Ancak geçtiğimiz yirmi yıl içinde, çekirdek kadrosu göz önüne alındığında, Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nın fakültemizin en aktif birimlerinden biri olduğunu söyleyebilirim.

Bu vesile ile yayın faaliyetlerimizden yalnızca birisini, burada sizlere tanıtmam gerektiğini düşünüyorum. Bu da, ilk sayısını Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nın kuruluşunun 10. yılı münasebetiyle yayımladığımız *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* adlı dergidir. 2001 yılından itibaren kesintisiz ve hakemli olarak senede iki kere yayımlanmaktadır. Türkiye'nin tek akademik bilim tarihi dergisi olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Bugüne kadar çıkmış sayıları toplantı salonumuzun girişinde sergilemekteyiz. Dergimizin son sayısı da birkaç gün önce üniversitemiz matbaasından geldi. Bu son sayının bir özelliğine dikkatinizi

çekmek istiyorum. O da, bu sayımızda ilk defa, bir yabancı bilim adamının, bir Fransız matematikçinin yazısının yer almasıdır. Gelecek sayıda da iki yabancı araştırmacının makalesini yayımlayacağız. Bildiğiniz gibi günümüzde, Türk araştırmacılardan özellikle yurtdışı dergilerde yayın yapması beklenmektedir. Yurtdışındaki kaliteli dergilerde Türk bilim insanlarının araştırmalarının yayımlanması Türk biliminin uluslararası alanda tanınmasını sağladığına şüphe yoktur ve gereklidir. Ancak, bu beklenti, ister istemez, yerli bilim dergilerinin geleceğini olumsuz etkilemektedir. Hedef, yerli akademik dergileri de uluslararası düzeye taşımak, yabancı bilim insanları için de cazip hale getirmek olmalıdır. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, bu hedef doğrultusunda yayımlanmaktadır.

Dikkatinizi çekmek istediğim ikinci husus, geçtiğimiz yıllarda, Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nın kurumsal statüsünde meydana gelen değişikliklerdir. Aslında, kurumların kuruluş yıldönümlerinde yapılan törenlerde, genellikle kurumların tarihindeki olumlu gelişmelerden bahsedilir. Olumsuz veya üzücü gelişmelerden pek söz edilmez. Ancak burada, izninizle bu kuralı bozmak istiyorum. 1984 yılında "Anabilim dalı" olarak Felsefe Bölümü içinde kurulmuş olan Bilim Tarihi Anabilim Dalı, 1989 yılında YÖK kararı ile "Bölüm" unvanını almış ve ÖSYS ile öğrenci alarak "Bilim Tarihi Lisans Programı"nı başlatmıştır.

Ne yazık ki, hiçbir akademik gerekçe bildirilmeden, 1999 yılında Bilim Tarihi Lisans Programı ve 2000 yılında da Bilim Tarihi Bölümü, İstanbul Üniversitesi yönetiminin teklifi üzerine YÖK tarafından kapatılmıştır. Bu kararın birçok bakımdan yanlış olduğunu düşünmekteyiz. Bilim Tarihi Bölümü'nün yeniden açılmasını istememizin tek sebebi, bu bilim dalının Türkiye'de gelişmesini sağlamak içindir. Son yüzyılda hızla gelişen bilim ve teknoloji, bilim tarihi araştırmalarında ve eğitiminde yeni gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Burada, Bilim Tarihi Bölümü'nün yeniden açılmasıyla ilgili gerekçelere girip vaktinizi almak istemiyorum. Ancak, üniversitemizin gelecekteki yöneticilerinin, üniversitemizi yeniden yapılandırırken, dünya üniversitelerinde son yıllarda oluşan yeni bilim dallarının eğitimini de göz önünde bulunduracaklarını ümit ederim.

Sözlerimi bitirmeden önce, geleceğe yönelik etkinliklerimizden birkaçının haberini vermek istiyorum. Bilindiği gibi, 2005 yılı, bilim tarihçisi Dr. Adnan Adıvar'ın ölümünün 50. yılıdır. A. Adıvar anısına yürüttüğümüz projenin iki ayağı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Adıvar'ın sağlığında kendisinin kitaplaştırmadığı yazılarını bir araya getiren bir yayındır. Diğeri ise, 2005 yılı sonuna doğru İstanbul'da, Dr. Adnan Adıvar'ın anısına düzenleyeceğimiz bir bilim tarihi sempozyumudur.

Geçtiğimiz aylarda, 1998 yılında kaybettiğimiz bilim tarihçisi ve fizik profesörü Celâl Saraç'ın evrakının ve kitaplarının bir kısmının Kadıköy sahaflarında bulunduğunu Dr. Şeref Etker sayesinde öğrendik. Prof. Erdal İnönü, Cumhuriyet dönemi bilim tarihimize ışık tutacak ve Profesör Saraç'ın biyografisini yazmamıza imkân verecek bu malzemeyi "Sevinç ve Erdal İnönü Vakfı" adına aldı ve anabilim dalımızın kullanımına sundu. Prof. Saraç'ın 100. doğum yıldönümü olan 2006 yılı için bir çalışmanın hazırlıklarına başlamış bulunuyoruz. Prof. Saraç'ın belgelerini kaybolmaktan kurtaran ve kullanmamıza izin veren Prof. İnönü'ye burada tekrar teşekkür etmek isterim.

Ali Kuşçu – Salih Zeki Sempozyumu, Bilim Tarihi Anabilim Dalı'ndaki arkadaşlarımızın yardımları olmasaydı gerçekleşemezdi. Başta Yüksek Lisans öğrencimiz Kaan Ata olmak üzere hepsine teşekkürlerimi sunarım. Sempozyumun hazırlık çalışmaları sırasında Fakültemiz Sekreteri Sayın Aliye Yücel'in güler yüzlü yardımlarını gördüm. Kendisine de teşekkür borçluyum.

Ve nihayet oturum başkanlarına, Sempozyum'a bildiri ile katılan araştırmacılara özellikle teşekkür ediyorum. Bu araştırmacıların bir kısmı Ali Kuşçu ve Salih Zeki üzerinde daha önce çalışmış kişilerdir. Bir kısmı ise, bu sempozyum vesilesiyle Salih Zeki üzerinde çalışmaya başlayan genç araştırmacılarıdır. Ankara'dan gelerek Sempozyum'a bildiri ile katılan Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nın değerli üyelerine de ayrıca teşekkür ederim.

Gelecek etkinliğimizde sizleri yine aramızda görmeyi diler, saygılarımı sunarım.

Prof.Dr. Feza Günergun
Bilim Tarihi Anabilim Dalı Başkanı